

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

c. 10. Vergentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Ceterum his omisiss, quorundam sententia est, Inquisitorum arbitrio relinquendum esse, ut intelligatur quando heretici continuo, & confessim redire ad gremium Ecclesie dicantur. Sed haec opinatio velut periculosa iam explosa est: neque enim reorum vita ex libero iudicium arbitrio pendere debet.

Ufus autem interpretatus eas voces sic videtur ut illi statim, continuo, seu confessim redire intelligantur, qui quodcumque ante sententiam diffinitivam convertuntur. Zanch. de haeret. c. 16. nu. 7. ubi copiose Campegius. Bernardus in lucerna, verbo redire §. 6. quibus fauet Emericus 3. p. in 10. modo finiendi processum fidei, & q. 98. Simancas de catho. instit. tit. 47. nu. 40. & alij, quos libens omitto, & haec sententia vera est, & amplectenda.

De qua re vide praeter ceteros Menochium, li. 2. de arbitrarijs iudicijs, centuria 4. casu 372. & 373. Repertorium in verbo, vj. s. circa istam in fine, & in verbo, continuo, glossa & Doctores in §. omnis stipulatio. verbo, confessim. Instit. de verbor. oblig. melius glossa in §. ultimo, instit. de inutil. stipulat. Boerius decisione 343. & copiosissime Paulus Grillandus tractat. de haeret. q. 5.

Quod vero Inquisitoris arbitrio relinquatur, ut quidam opinantur diffinire, quando heretici confessim redire dicantur, potissima ratio est, quonia statuta in haeticos lata, si fuerint dubia, ipsi possunt inter precari per rescriptum Innocentij III. Cum negotiū. relat. infra in hac par. 2. tradit Eymers. 3. par. quaestio. 85. & 86. & Umberto verbo, incontinenti, sed haec sententia in hoc articulo tenenda non est, ut optime sentit Simancas praecitato loco, nu. 39.

Qui vero inuenti fuerint. Hic §. vsque ad §. Illos quoque, ut plurimum desideratur in manuscriptis exemplaribus, quod Ioannes And. etiam adnotavit dicens cum hic communiter non haberi, & Hostiensis ait non debuisse remoueri. habetur tamen infra in c. excommunicamus 1. §. qui autem, reperitur vero in recentioribus codicibus, & in antiqua compilatione, & in multis Pontificum extrauagatibus quas refert Emericus paulo post in hac 2. par. q. 106. in litteris Apostolicis, quae in fine Directorij sunt impressae. quare non carent auctoritate & fide, quae in eo statuuntur.

Nullum privilegium eximit a iurisdictione Inquisitorum.

e Si veto fuerint qui à lege diocesana iurisdictionis exempti. Nullum privilegium, nulla personarum dignitas vel gradus, quemquam liberat in causa haereticis à iurisdictione Inquisitorum, quod multis Pontificum rescriptis cauetur, Alexandri III. diplomate incipientes, Commissa. & alio recentiori Pij III. incipiente, Pastoris aeterni. quod ipsum multis alijs iuris locis indicatur. c. ut commissi. de haeret. lib. 6. ibi: Quoslibet haeticos. & hoc iure utimur. excipiuntur tamen Episcopi ob dignitatis prerogatiuam. c. Inquisitores. de haeret. lib. 6. quos solus Papa iudicat in hac causa, & legati, seu officiales sedis Apostolicae extrauag. cum Mattheus, de haeret. relat. infra in hac 2. par. de quo videto Emericum 3. par. quaestio. 26. & seq. quibus etiam locis videto, quae copiose scribimus.

Innocentius III.

Bona haeticorum confiscantur, & in terris Ec-

clesiae applicatur fisco Ecclesiae, in terris Imperij, iudicis secularis, fisco, & procedit etiam si catholicos habent filios.

C A P. X.

Regentis in leniu saeculi corruptelam, & infra. In terris vero temporalibus nostrae iurisdictioni subiectis, bona haeticorum statuimus publicari, & in alijs idem praecipimus fieri, per Potestates, & Princeps seculares, quos ad id exequendum (si forte negligentis extiterint) per censuram Ecclesiasticam appellatione remota compellimus & mandamus: Nec ad eos bona eorum ulterius reuertantur, nisi eis ad cor reuertentibus, & abnegantibus haeticorum confortium, misereri aliquis voluerit, ut temporalis saltem poena corripiat, quem spiritualis non corrigit disciplina; Cum enim secundum legitimas sanctiones lae maie status punitis capite bona confiscantur eorum filiis suis vita solummodo ex misericordia conseruata: quanto magis qui aberrantes in fide, Domini Dei Filium Iesum Christum offendunt, a capite nostro, quod est Christus Ecclesiastica debent distractione praecidi, & bonis temporalibus spoliari, cum longe sit grauius aeternam, quam temporalem ledere maie statem. Nec d huiusmodi seueritatis censuram orthodoxorum exhereditatio filiorum, quasi cuiusdam miserationis praetextu, debet vilatenus impeditur, cum in multis casibus (etiam secundum diuinum iudicium) Filij pro patribus temporaliter puniantur, & iuxta canonicas sanctiones, quandoque feratur ultio non solum in auctores scelerum, sed etiam in progeniem damnatorum.

C O M M E N T. IX.

a V Ergentis.] Integra haec decretalis habetur in Regesto Innocentij III. lib. 2. epistola 1. & in antiqua compilatione tertia, tit. de haeret. capitul. 3. inde capiet lucem declarationis totum hoc cap.

b Bona haeticorum statuimus publicari. Concordat textus in capitulo cum secundum leges, de haeret. lib. 6. & in capitulo excommunicamus 1. §. damnati, de haeret. ubi Doctores communiter, quod ipsum etiam est iure civili cautum, l. Manichaeos, c. de haeticis, ibi: Quos bonorum etiam omnium publicatione prosequimur, & in auth. Gazaros. c. eod. tit. Squillacensis de fide cathol. ca. 30. Gondissalvus de haeret. q. 15. Simancas de instit. catho. tit. 9. Alfonsus Castrens lib. 2. q. 5. & seq. de instit. haeret. punitio. Zanchinus de haeticis, c. 25. & seq. Repertorium verbo bona, & verbo, confiscatio. Felynus in cap. cum nobis, de praescripta. Bart. in l. si debitor, ff. de his qui in fraud. credit. Bernardus Diaz in practica crimi. cano. ca. 106. & alij, quos omitto cosulto, nec refert vtrum sint clerici, vel laici, ut praefati declarant, cetera, quae breuitas me omittit hic compellit, tradam cum Emerico 3. par. q. 109. & seq.

c Nec

Nec ad eos bona eorum ulterius revertantur, nisi eis ad eor revertentibus misereri aliquis voluerit. Hinc colligimus non obscure, verissimam esse Emerici sententiam 3. par. q. 109. dicentis, posse Inquisitores, hereticis redeuntibus non relapsis, in te pore gratia, hoc est ante diffinitivam sententiam bona, que sua fuerant, condonare. quod sequitur Zanchinus de heret. c. 25. nu. 3. & ibidem Campegius. Repertorium verbo, bona. §. sed utrum Inquisitor. Joannes Monachus & Archid. c. accusatus. §. porro, de heret. lib. 6. sanctus Antonius p. 3. ti. 10. c. 2. §. 7. Tabiensis in sum. verbo, hereticus. vers. quarto tertia pena est.

Atque haec sententia de iure communi vera est ut copiose differui in privilegio Inquisitorum 196. Reverendissimus tamen Simancas in admonitionibus ad Zanchinum c. 14. contra sensit, asserens non posse Inquisitorem, aut Episcopum, bona semel ipso iure confiscata hereticis redeuntibus condonare. Sed eius opinionem & communis sententia, & in primis hic locus, de quo nunc differimus, valide refellit, a qua communi sententia non crederem descendendum; nam in hoc inter cetera ad amplam Inquisitorum potestatem de iure communi pertinet, ut bona semel per haeresim confiscata, qua licite ab iniustis possessoribus auferri potuissent, eis condonentur, si ad gremium Ecclesiae redire voluerint, nec video quem alium sensum habere possint haec verba: nisi eis ad eor revertentibus. &c. & in universa Italia, in qua Inquisitores a iure communi non discedunt, hoc communiter solet observari, ut ab inferioribus Inquisitoribus utique hereticis redeuntibus bona condonentur, seu confiscatio remittatur.

Nec huiusmodi severitatis censuram orthodoxorum exheredatio filiorum. Olim iure civili cautum erat, ut filij catholici parentibus hereticis succederent. l. Manichaeos, c. de heret. ibi: sed nec filios haeredes eis existere, aut adire permittimus, nisi a paterna prauitate discesserint. l. cognouimus. & authen. idem est. c. eod. tit.

Ceterum hodie eius legis pontificiae decretum sequimur, nam filij hereticorum quamvis catholicis nihil penitus est derelinquendum, neque etiam legitima, quae quodammodo iure naturae debita videtur, Paulus Grillandus de heret. q. 4. atque hoc iure utique utendum est, contra quam senserint illi, quos refert Hostiensis in sum. tit. de hereticis. §. qua pena. asserentes hanc decretalem locum habere tantum in terris, quae subsunt temporali summi Pontificis iurisdictionis, in alijs autem civiles leges esse observandas, quae maiori, inquit, equitate nituntur; nam & iura etiam civilia huic decretali ad stipulantur, in authen. Gazaros, c. de heret.

Nec ulla est iniquitas hac uti severitate, ut parentes a tanto crimine committendo facilius auocentur. Julius Clarus li. 5. sent. §. haeresis. ver. & scias. ubi haec testatur esse communem opinionem.

Inquisitores tamen pueris & puellis hereticorum damnatorum pauperibus, relicis prouidebunt ex misericordia; ita ut rationem habeant sexus & etatis; nam masculos iam corpore validos alicui arti mechanicae iubebunt addici; feminas, aliquibus honestis eiusdem civitatis matronis assignabunt; ut eis

famulentur, & ab eis in fide instruatur, ceteris qui bus per etate, aut incommodam valetudinem laborare non licet, tenuia alimenta ex paternis bonis ex sola misericordia subministrabunt, deprecantes interdum princeps, tam ecclesiasticos quam saeculares, ut in huiusmodi filios damnatorum aliquam exerceant liberalitatem, que res ad eos in primis spectat, ad quos damnatorum bona ex confiscatione pervenerunt.

De his c. 22. Hispalensis instructionis anni Domini 1484. pie & prudenter cautum est his verbis a nobis utcumque latere redditis: Similiter decreuerunt, quod si ex personis ob delicta sua relictis curia saeculari, vel perpetuo carceri mancipatis, remanserint filij vel filiae, qui non sint matrimonio copulati: Inquisitores prouideant & ordinent ut praedicti orphani commendentur personis honestis, & Christianis catholicis, ut ab eis nutrian tur; erubentur, & in fide catholica instruantur, efficiantque libellum supplicis seu memoriale super praedictis orphanis, & de cuiusque qualitate, qui indigerint, & fuerint boni Christiani, & praesertim pro foeminis puellis orphanis, ut possint nubere, vel profiteantur religionem. haec ibi vide Repertorium verbo filij minores.

Quod si magni alicuius Principis ob hoc crimen bona praescripta fuerint, isque filias habuerit, honorifice ab eo cui bona obuenerunt, erunt dotandae ex exemplo Ferdinandi regis Neapolitani, qui filias Principis Rosani qui maiestati crimen admiserat, & ob bona amiserat, ex eiusdem bonis ditissime dotauit, ut memorie prodit Gigas tract. de crim. l. §. maiest. li. 3. tit. de penis. q. 15. nu. 2.

Idem.

Aduocati vel notarij hereticis, vel eorum defensoribus fauentes, aut sub eis litigantibus, patrocinantes, & pro eis instrumenta scribentes, infames sunt, & ab illo officio suspensi. C. P. XI.

SI aduersus nos terra confurgeret: & infra. Quia plus timeri solet quod specialiter iniungitur, quam quod generaliter imperatur, vobis aduocatis & scriuarijs firmiter inhihemus, ne hereticis, creditibus, fautoribus, vel defensoribus eorundem in aliquo praestetis auxilium, consiliu vel fauore, nec eis in causis, vel in factis, vel aliquibus litigantibus sub eorum examine, vestrum patrocinium praebatis, & pro ipsis publica instrumenta, vel scripta facere nullatenus attetis. Quod si contra praesumpseritis, ab officio vestro suspensos, perpetuae vos decernimus infamiae subiaccere.

COMMENT. X.

Vobis aduocatis & scriuarijs firmiter inhihemus. Concordat tex. in c. excommunicamus. §. credentes. & in c. sicut, de heret. & in c. 2. §. 1. de heret. li. 6. Idem sancit Nico. Papa quodam rescripto incipiente, Nouerit vniuersitas vestra, est aut difficilis definitio huius textus, neque enim aperte dicitur quomodo sit prohibitu pro hereticis patrocinari. Quomodo sit prohibitu pro hereticis patrocinari.

G 2 inter-

Inquisitores condonare possunt bona hereticis redeuntibus.

Filij hereticorum etiam exheredatio non nisi in talibusque dam.

Quales Inquisitores partes erga filios damnatorum patres relictos

† c. quaquam 23. dist.

Quomodo sit prohibitu pro hereticis patrocinari.